METSÄTALOUS

Yhteismetsien suosiminen perustuu pikemminkin mielikuviin kuin tutkimusnäyttöön yhteismetsien toiminnasta. **TUTKIJAT ESA-JUSSI VIITALA JA JUSSI LEPPÄNEN, METSÄNTUTKIMUSLAITOS**

JOHANNES TERVO

Tutkijat ihmettelevät yhteismetsille annettua veroetua. Omistusmuodon sijaan valtion kannattaisi tukea aktiivista metsätalouden harjoittamista.

Tutkijat kyseenalaistavat yhteismetsän veroedun

Valtio suosii yhteismetsiä veroedulla. Tutkijoiden mukaan näyttöä yhteismetsien eduista ei juuri ole, joten veroedulta puuttuvat perusteet.

Yhteismetsien perustamista on edistetty, koska sillä on haluttu estää metsien pirstoutumista ja tehostaa metsätaloutta. Tutkimusnäytöt yhteismetsien eduista kuitenkin puuttuvat.

”Yhteismetsien suosiminen perustuu pikemminkin mielikuviin kuin tutkimusnäyttöön yhteismetsien toiminnasta ja niiden yhteiskunnallisesta merkityksestä”, summaavat tutkijat **Esa-Jussi Viitala** ja **Jussi Leppänen** Metsäntutkimuslaitokselta.

Tutkijat nostavat esiin yhteismetsille suunnatut veroedut.

Vuoden 2005 verouudistuksessa yhteismetsät jätettiin ilman lainsäädännöllisiä perusteluja yhteisöverotuksen piiriin. Niiden verokanta on nykyään 2–4 prosenttiyksikköä alempi kuin tavallisten yksityismetsänomistajien.

”Veroetujen tarjoaminen vain yhteismetsille ei ole ollut kovin perusteltua, sillä niiden ei ole tutkimuksissa todettu tuottavan muita yksityismetsiä enempää yhteiskunnallisia vaikutuksia”, Viitala ja Leppänen toteavat.

Yhteismetsillä oletettuja etuja

Yhteismetsien edistämisen taustalla on ollut ajatus siitä, että niiden avulla voitaisiin ehkäistä metsätilarakenteen pirstoutumisen haittoja, parantaa yksityismetsätalouden kannattavuutta ja tätä kautta edistää teollisuuden puuhuoltoa.

Teoria ja käytäntö eivät ole välttämättä kohdanneet, sillä noin puolet kymmenen viime vuoden aikana perustetuista yhteismetsistä on pinta-alaltaan pieniä, alle 200 hehtaarin kokonaisuuksia.

Viitalan ja Leppäsen mukaan etenkään uusien yhteismetsien osalta ei ole mitään näyttöä siitä, että ne toteuttaisivat sitä, mitä niiltä on haluttu.

”Voidaankin perustellusti kysyä, miksi tällaisille yhteismetsille tulisi suunnata sellaisia veroetuja, joiden piiristä suljetaan pois esimerkiksi metsiään aktiivisesti hoitavien ja käyttävien yli 100 hehtaarin metsätilojen omistajat.”

Tasa-arvo ei toteudu

Yksityisten henkilöiden omistamia yli 100 hehtaarin tilakokonaisuuksia on yli 18 000. Niiden metsämaan pinta-ala on kolme miljoonaa hehtaaria eli yli 8-kertainen yhteismetsien pinta-alaan verrattuna.

”Verotuksen neutraalisuuden ja yksityismetsänomistajien yhdenvertaisuuden näkökulmasta puunmyyntitulojen verotuksen tulisi perustua samoihin periaatteisiin metsänomistusmuodosta riippumatta”, vaativat tutkijat.

Puunmyyntitulojen verotus 1993–2014

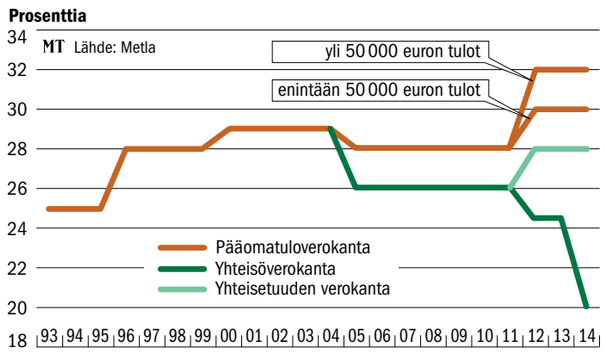

Heidän mukaansa näistä periaatteista voidaan poiketa, jos jollekin metsänomistusmuodolle suunnattujen veroetujen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta on olemassa selvää tutkimuksellista näyttöä.

”Kun tällaista näyttöä ei ole olemassa, metsä- ja veropolitiikan pitäisi palkita metsänomistajaa aktiivisesta metsien käytöstä ja yhteiskunnallisten tavoitteiden täyttymisestä omistusmuodosta riippumatta”, päättelevät Viitala ja Leppänen.

”Muutoin puututaan metsänomistajien yhdenvertaisuuteen perusteettomasti ja tullaan maksaneeksi omistusmuodosta eikä tuloksista.”

Kannattavuus kyseenalaista

Viitala ei pyri sinällään kyseenalaistamaan vanhojen, jo vuosikymmeniä sitten perustettujen yhteismetsien toimintaa. Ne ovat hoitaneet laajoja ja suhteellisen yhtenäisiä metsiään metsäsuunnitelman mukaisesti ja käyttäneet hakkuumahdollisuutensa yleensä hyvin.

”Toiminnan kannattavuus on toinen asia. Jos yhteismetsällä on palkattuja toimihenkilöitä tai merkittävästi muita samantapaisia kiinteitä kustannuksia aiheuttavia eriä, ne on tietysti saatava jotain kautta takaisin.”

”Se onnistuu, jos yhteismetsä saa merkittäviä mittakaavaetuja tai harjoittaa laajasti muuta toimintaa, kuten mökkivuokrausta, metsästysoikeuksien vuokrausta tai kiinteistöjalostusta.”

”Kokonaisuuden kannalta on silti hyvin kyseenalaista, että yhteiskunta palkitsee vain yhtä metsänomistuksen muotoa. Pahimmillaan se johtaa erikoisiin omistusjärjestelyihin. Esimerkiksi hyvin toimivia yhtymiä on muutettu yhteismetsiksi veroedun takia”, Viitala sanoo.

Myös erilaiset metsäsijoittajat ovat käyttäneet tilannetta hyväkseen tavalla, jota ei välttämättä voi pitää yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaisena.

JARMO PALOKALLIO

YHTEISMETSÄ

Osakastilojen hyväksi

Suomessa on 257 yhteismetsää. Niitä on perustettu 1800-luvun lopulta alkaen.
Yhteismetsä on tilojen yhteinen alue, jolla harjoitetaan kestävää metsätaloutta osakastilojen hyväksi. Osakkaina voi olla yksityishenkilöitä, kuolinpesiä, yhtymiä ja yhteisöjä.
Pinta-alaa yhteismetsissä on noin 560 000 hehtaaria. Yhteismetsien osakkaita on 20 000.
Pienin yhteismetsä on 19 hehtaarin suuruinen, kun taas Kuusamon yhteismetsässä on noin 85 000 hehtaaria maata.

Metsäyhdistyksen johtajavalinta johti jälkipyykkiin

Suomen Metsäyhdistys valitsi maaliskuussa uudeksi toiminnanjohtajaksi metsänhoitaja **Anders Portinin**. Jälkikäteen keskusteluun nousi Metsäyhdistystä rahoittavan maa- ja metsätalousministeriön rooli hakijoiden rankkauksessa.

Metsäyhdistys on metsien käyttöön tukeutuvien organisaatioiden yhteistyöjärjestö. Ministeriön lisäksi sen tärkeimpiä rahoittajia ovat Metsäsäätiö ja Metsämiesten säätiö. Rahoittajilla ei ole edustajia yhdistyksen hallituksessa.

Metsäyhdistyksen pesti kiinnosti 26 hakijaa. Heidän joukossaan oli Metsähallituksen viestintäjohtaja **Juha Mäkinen**.

Helsingin Sanomien mukaan maa- ja metsätalousministeriö viesti, ettei Mäkistä saa nimittää virkaan. Lehti kommentoi ministeriön tapaa toimia karkeaksi. Etenkin kun asia ei edes kuulunut ministeriölle.

Myös Maaseudun Tulevaisuudelle on kerrottu, että ministeriön edustaja pyrki vaikuttamaan valinnan lopputulokseen.

Ministeriön osastopäällikkö **Juha Ojala** kiistää syytökset, mutta myöntää käyneensä asiasta normaaleja henkilövalintoihin liittyviä taustakeskusteluja. Niihin aloitteen tekivät Metsäyhdistyksen hallituksen jäsenet.

”Toisin kuin väitetään, me emme olleet sellaisissa keskusteluissa mukana, joissa olisi voinut olla sulkemassa pois kandidaatteja. Emme myöskään osallistuneet Metsäyhdistyksen hallituksen päätöksentekoon millään tavalla”, sanoo Ojala.

Valintaa johti Metsäyhdistyksen puheenjohtaja **Petri Parvinen**. Hän kertoo kysyneensä tärkeimmiltä rahoittajilta, millaisia ominaisuuksia he uudelta toiminnanjohtajalta haluavat. Hakijoiden nimilistaa Parvinen ei rahoittajille antanut.

”Vaikka yritin pitää keskustelut osaamisessa, rahoittajat halusivat puhua myös nimistä. Vahvin mielipide henkilöistä tuli maa- ja metsätalousministeriöstä”, sanoo Parvinen.

Maa- ja metsätalousministeri **Jari Koskinen** (kok.) sanoo, että hän ei ole ohjeistanut Metsäyhdistyksen toiminnanjohtajan valintaa tai siihen puuttunut.

Ministeriön kansliapäällikkö **Jaana Husu-Kallio** myöntää, että asiaa on käsitelty ministeriössä Helsingin Sanomien artikkelin jälkeen. Mitään viitteitä huonosta hallintatavasta ei kuitenkaan ole löytynyt.

JARMO PALOKALLIO

Myyrähuippu jää pelättyä pienemmäksi

Suurimmassa osassa Suomea syksyn myyrähuippu jää ennakoitua pienemmäksi.

Metsäntutkimuslaitoksen (Metla) kevään seurantojen mukaan myyräkannat vaihtelevat Etelä-Suomessa. Poikkeuksellinen talvi verotti etenkin peltomyyriä.

Viime syksyn kohtalainen myyräkanta on paikoitellen pienentynyt jyrkästi talven aikana. Toisin paikoin myyrien määrä kuitenkin säilynyt lähes ennallaan.

Keski-Suomessa ja Kainuussa metsämyyrää esiintyy kohtalaisesti. Länsi-Suomessa, eteläisessä Hämeessä ja osassa Savoa kanta on kuitenkin odotettua pienempi.

Pohjoisessa myyräkannat alkoivat kasvaa viime syksynä. Tuleva kesä nostaa kantoja entisestään. Eniten myyriä on ensi vuoden syksyllä.

Peltomyyrät ovat kärsineet märästä alkutalvesta ja tammikuun vähälumisesta pakkasjaksosta metsämyyriä enemmän. Niiden määrä pysyy vähäisenä.

Metlan mukaan etelän kannanvaihteluissa on tulossa hiljaisempi jakso. Sellainen oli viimeksi 1990-luvun puolivälistä 2000-luvulle.

Viimeisin myyrähuippu oli vuonna 2008. Tällöin havaittiin myös ennätysmäärä tuhoja.

Metlalla ei ole tietoja merkittävistä taimituhoista viime talvelta. Nuoret havupuutaimikot kannattaa silti tarkistaa metsämyyrän aiheuttamien vioitusten varalta.

Metsämyyrä syö taimien latvasilmuja ja kasvainten kuorta.

Myyräkannat

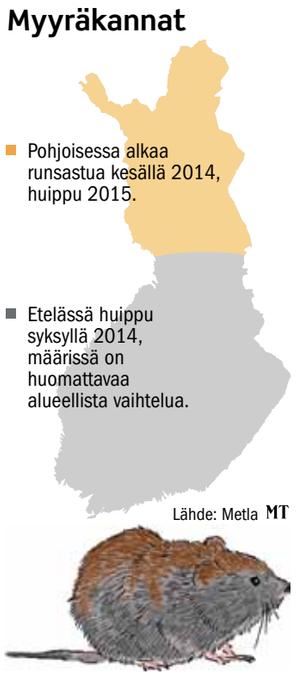

> Viimeisin myyrähuippu oli vuonna 2008. Tällöin havaittiin myös ennätysmäärä tuhoja.

Syönnin vuoksi puista tulee monilatvaisia.

Vioitus voidaan korjata katkaisemalla ylimääräisten kasvainten kärjet.

TIINA HEIKKINEN

Pohjois-Suomi

”Kemeratuen porrastus tarvitaan”

KEMI (MT)
Pohjois-Suomen metsänomistajien liitto on erittäin huolestunut kestävän metsätalouden rahoituslain uudistuksesta.

Liiton johtajan **Jukka Aulan** mukaan toistaiseksi tuen piirissä säilyvät pohjoiselle metsätaloudelle tärkeimmät työlajit. Niitä ovat muun muassa metsän uudistaminen, taimikoiden ja nuoren metsän hoito sekä ojien ja teiden kunnostus.

Tukiporrastuksen säilyminen on kuitenkin epävarmaa.

”Leikkaukset kohdistuvat pohjoiseen, vaikka täällä niistä on eniten tarvetta ja hyötyä”, Aula toteaa.

Miljoona mottia lisää

Pohjois-Suomessa metsätalouden yleisvire on kuitenkin kääntynyt myönteiseksi. Metsäteollisuuden investoinneista pääsevät nauttimaan myös Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun metsänomistajat.

”Metsä Groupin Äänekosken uusi sellutehdas hyödyttää koko Suomea. Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun puuvirtoja ohjautuu vastaisuudessa entistä enemmän Keski-Suomeen, jolloin Lapin puulle on enemmän käyttöä Kemin ja Oulun tehtailla”, Aula kertoo.

Lapin metsätalouteen tuo myönteistä pöhinää myös tämän vuoden joulukuussa käynnistyvä Keitele Groupin saha ja liimapuutehdas Kemijärvellä. Ensi vuonna täyttä tehoa käyvä tuotantolaitos käyttää vuosittain noin 350 000 kuutiota puuta.

”Kemijärven sijainti on optimaalinen. Kuljetusmatkat ovat kohtuulliset eri puolilta Lappia”, Keiteleen tytäryhtiön Lappi Timberin toimitusjohtaja **Pekka Tuovinen** kertoo.

Metsänomistajien liitto arvioi, että investoinnit lisäävät Lapin ja entisen Oulun läänin puunkäyttöä puolesta miljoonasta miljoonaan kuutioon vuodessa.

Liitolle uusi nimi

MTK:n järjestöuudistuksen vuoksi metsänomistajien liittojen toiminta nykymuodossaan loppuu tämän vuoden lopussa.

Pohjois-Suomen metsänomistajien liiton puheenjohtajan **Juhani Kumpusalon** mukaan liitto säilyy, vaikka sen nimi ja tehtävä vaihtuvat.

”Uusi yhdistys on kevyt organisaatio, joka vastaa Pohjois-Suomen metsämarkkinoista. Edunvalvontaroolia ei enää ole”, hän kertoo.

Kumpusalon mukaan nimiehdotus on Pohjois-Suomen metsänhoitoyhdistysten liitto. Sitä pyörittämään siirtyy metsänomistajien liiton viidestä toimihenkilöstä kaksi.

Kaksi työntekijää siirtyy MTK:n metsälinjan palvelukseen. Rovaniemelle rekrytoidaan yksi uusi työntekijä.

Liiton toimistopäällikön työsuhde päättyy.

Yleiskeskustelussa ihmeteltiin, onko ”varjo-organisaatiosta” mitään hyötyä. Kumpusalon mukaan uusi liitto tarvitaan koordinoimaan Pohjois-Suomen metsänomistajien yhteistyötä.

Timo Pietilä Oulusta oli huolissaan, miten kaupunkilaismetsänomistajat houkutellaan metsänhoitoyhdistysten jäseniksi, kun palveluja tarjoavat lukuisat yritykset.

SUVI NIEMI

Jalkapallon mestaruuskisat lisäävät paperin kysyntää

Sellu- ja paperimarkkinoita seuraavan Foexin mukaan Euroopan talouskasvu on välttämätöntä, jotta markkinat kehittyisivät. Euroopan keskuspankki laski ohjauskorkoa, mikä on hyvä alku talouden elvyttämiseksi.

Kiinan talous on jatkanut heikentymistään. Pääsyynä kasvun hidastumiselle on investointien puute erityisesti rakennusalalla.

Havusellun eurooppalaiset markkinat ovat tällä hetkellä vakaat. Tehtaiden tekniset ongelmat ja huollon aiheuttamat tuotantokatkot ovat kuitenkin laskeneet erityisesti havusellun tarjontaa Euroopassa.

Foexin mukaan lehtisellun toimitukset ovat vähentyneet Euroopassa kolme prosenttia viimeisten neljän kuukauden aikana. Pitkään jatkunut lehtisellun hinnan lasku näyttää kuitenkin pysähtyneen ainakin Kiinassa toistaiseksi.

Stora Enson puoliksi omistaman Uruguayn Montes del Platan sellutehtaan käynnistämistä on valmisteltu jo pitkään. Stora Enson tiedotteen mukaan Uruguayn viranomaiset ovat viimein antaneet tehtaalle tarpeelliset luvat. Sellutehtaan kapasiteetti on 1,3 miljoonaa tonnia eukalyptussellua vuosittain.

Pehmopaperin ja pakkauskartongin tuotantomäärät ovat nousseet maailmanlaajuisesti. Vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana tapahtuneen pienen laskun jälkeen paino- ja kirjoituspaperin kysyntä nousi 0,4 prosenttia.

Sekä paperista että kartongista on Kiinassa ylitarjontaa, mikä pakottaa vähentämään tuotantoa.

Sanomalehtipaperin kysyntä laski 4 prosenttia Euroopassa alkuvuoden aikana.

Kesä- ja heinäkuussa järjestettävät jalkapallon maailmanmestaruuskisat lisäävät kuitenkin sanomalehtipaperin kysyntää huomattavasti.

ANNI-SOFIA HOPPI

Sellun ja paperin hinnat vuoden ajalta

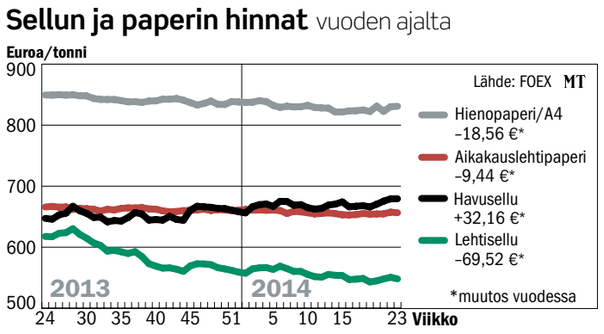

Stora Enson sellujätti käyntiin Uruguayssa

Stora Enson ja chileläisen Araucon yhteisyritys Montes del Platan sellutehdas Uruguayn Punta Pereirassa aloittaa toimintansa. Stora Enso kertoo, että tehdas on saanut kaikki tarpeelliset luvat Uruguayn viranomaisilta.

Alun perin Montes del Platan tehtaan piti käynnistyä jo viime vuoden maaliskuussa. Tehtaan viimeistelyä viivästyttivät lähinnä työtaistelut ammattiliittojen kanssa.

Sellujätin kapasiteetti on 1,3 miljoonaa tonnia valkaistua eukalyptussellua vuodessa.

Raaka-aine saadaan pääasiassa Montes del Platan omilta puuviljelmiltä.

Sellun lisäksi tehdas tuottaa biomassasta energiaa 160 megawatin teholla. Kapasiteetista noin 70 megawattia tuottaa valtakunnalliseen verkkoon myytävää energiaa.

Tehdasalueella on oma syvä-satama sellun vientiä varten sekä proomulaituri puun tuontia varten. Näin kaikki kuljetukset eivät rasita maantieverkkoa.

”Montes del Plata on pitkäaikainen investointi, ja siitä tulee hyvin kannattava tehdas rakennusprosessin viivästymisestä huolimatta. Keskitämme nyt kaikki voimamme sujuvaan ja nopeaan käyttöönottoprosessiin, jotta saamme tehtaan täyteen tuotantoon”, sanoo **Juan Carlos Bueno**, Stora Enso Biomaterials –liiketoiminnan johtaja yhtiön tiedotteessa.

Stora Enson vuosittainen osuus Montes del Platan tuottamasta sellusta on 650 000 tonnia ja se myydään markkinaselluna maailmalle.

Uruguayn tehdas on Stora Enson toinen sellutehdas Etelä-Amerikassa.

Brasilian Bahiassa Veracelin tehdas keittää eukalyptussellua vuodessa 1,1 miljoonaa tonnia, josta Stora Enso saa puolet ja tehtaan toinen omistaja brasilialainen Fibria toisen puolen.

UPM:llä on kokonaan omistuksessaan kapasiteetiltaan 1,2 miljoonan tonnin eukalyptussellutehdas Uruguayn Fray Bentosissa.

JUHA KAIHLANEN